

Inrichtingsplan perceel 4973 T te Epe
Eigenaar: Stichting Het Geldersch Landschap
Terrein: Tongerense Veen

Arnhem, december 2019

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
2.	Basisinformatie in te richten perceel	2
2.1	Topografisch	2
2.2	Ontstaansgeschiedenis.....	3
3.	Abiotiek & biotiek.....	5
3.1	Bodem	5
3.2	Water.....	5
3.3	Flora en Fauna	6
4.	Beleid.....	7
4.1	Natura 2000.....	7
4.2	GNN	8
4.3	Bestemmingsplan	8
5.	Inrichtingsopgave	9
5.1	Veldsituatie.....	9
5.2	Gewenst beheertype	9
6.	Plan van aanpak.....	10
6.1	Stappenplan.....	10
6.2	Tijdspad	10
7.	Kosten.....	10
7.1	Functieverandering (waardedaling)	10
7.2	Inrichting.....	10
7.3	Financieel overzicht.....	10

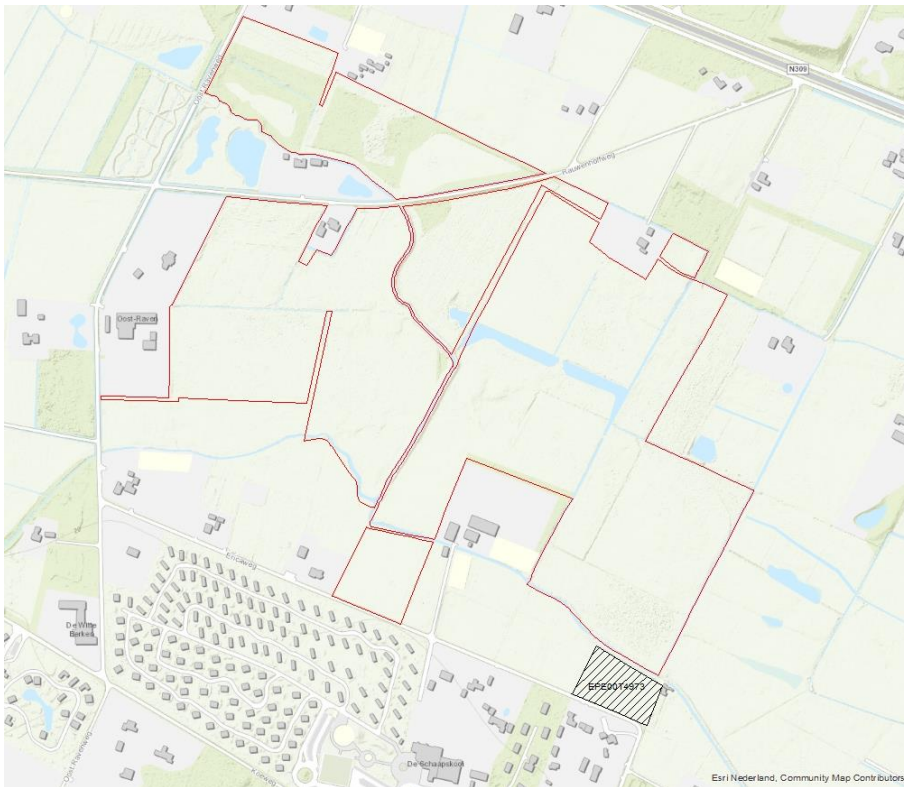
1. Inleiding

Het Geldersch Landschap (HGL) heeft in 2018 in de gemeente Epe een perceel landbouwgrond verworven. Het perceel is toegevoegd aan het reeds bestaande eigendom van HGL in deze omgeving, dat wordt aangeduid als het terrein Tongerense Veen. Om het perceel als natuur te kunnen gaan beheren is functieverandering en inrichting nodig. Het voorliggende inrichtingsplan geeft weer hoe HGL hier invulling aan wil geven.

2. Basisinformatie in te richten perceel

2.1 Topografisch

Het perceel met de kadastrale aanduiding EPE T 4973 is gelegen aan de Ericaweg te Epe (gemeente Epe). De kadastrale oppervlakte van het perceel bedraagt 52 a en 70 ca.

Figuur 1: Ligging van het betreffende perceel (arcering) in relatie tot overig eigendom HGL (rood kader).

Tongerense Veen ligt in de gemeente Epe. Aan de zuidzijde liggen meerdere vakantieparken. Aan de westzijde van het projectgebied bevinden zich de uitgestrekte bossen van de Veluwe. Aan de oostzijde van het projectgebied gaat het landschap in intensiever agrarisch gebruik over.

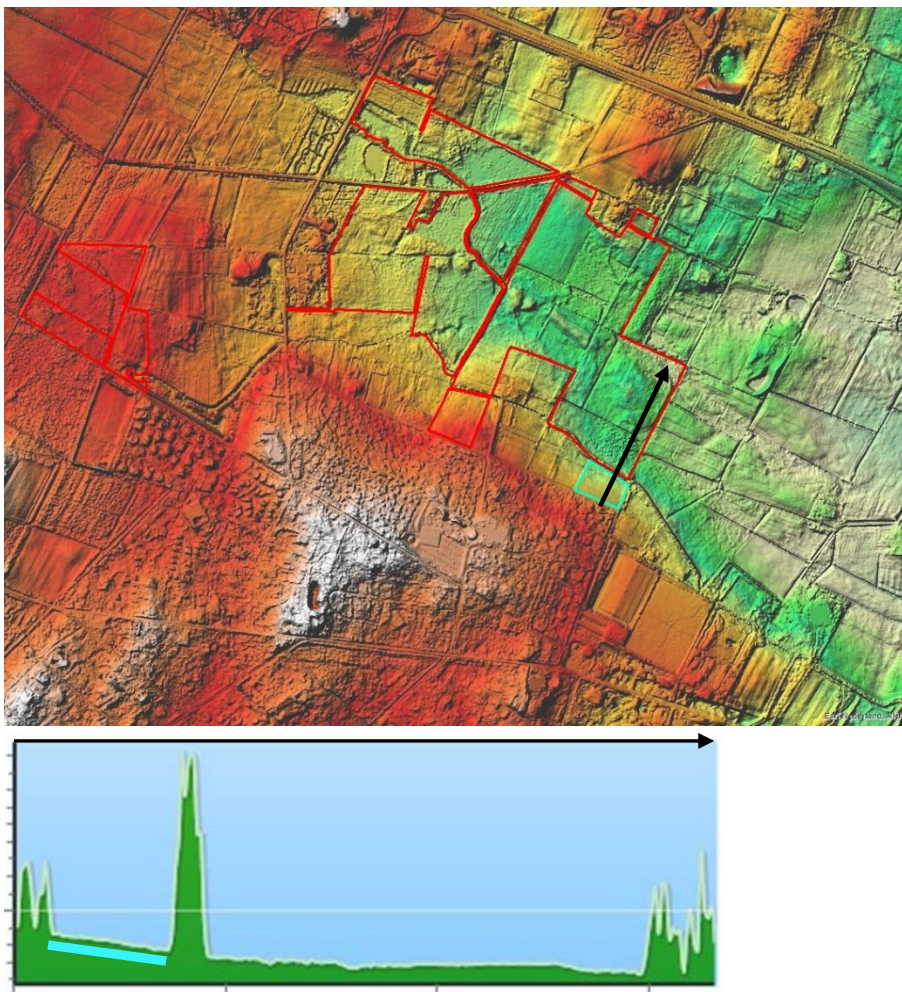
Het perceel is in voorgaande jaren reeds als N00.01 op de Ambitiekaart van de provincie aangeduid en kan derhalve in aanmerking komen voor functieverandering en inrichting tot nieuwe natuur.

In juli 2019 heeft HGL het resultaat van de taxatie door de provincie ontvangen. De grond is daarbij getaxeerd als zijnde landbouwgrond. Het na te streven natuurbeheertype is vastgesteld als N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland.

2.2 Ontstaansgeschiedenis

Volgens de indeling Fysisch geografische regio's van H.J.A. Berendsen behoort het projectgebied tot het Midden-Nederlandse zandgebied¹. De westelijk gelegen stuwwallen zijn in het Saalien (circa 150.000 jaar geleden) door landijs gevormd. De stuwwal bestaat overwegend uit grofzandige en grindrijke afzettingen. De glaciale bekken, waar het betreffende perceel zich op de rand van bevindt, kenmerken zich in de gemeente Epe door pseudo-eskers. Pseudo-eskers zijn langgerekte dekzandruggen waarvan men lang heeft gedacht dat dit door ijs gevormde eskers waren. Onder deze ruggen, die bestaan uit goed gesorteerd zand, bleek echter een bodem voor te komen uit het Allerød-interstadiaal. Hiermee werd overtuigend aangetoond dat deze ruggen niet door landijs gevormd zijn.

Aan de randen van de droge gronden van de Veluwe zijn al zeer vroeg mensen gaan leven en wonen. De oudste sporen die van menselijke beschaving zijn aangetroffen dateren dan ook uit de prehistorie. In de directe omgeving van Epe zijn raatakkers (ook wel bekend als Celtic fields) gevonden uit de IJzertijd. Deze raatakkers werden op grote schaal gebruikt voor de akkerbouw². Ze werden aangelegd op een hoogte tussen 20-30 +NAP. De karakteristieke percelering, tegenwoordig nauwelijks waarneembaar, kenmerkte zich door veldjes van ca. 30 x 30 meter, gescheiden door lage walletjes. Latere bouwlanden zijn vaak op dezelfde plaatsen gelegd waardoor de wallen niet (overal) meer als zodanig herkenbaar zijn.

Figuur 2: AHN in het plangebied en omgeving. Het in te richten perceel (groen gearceerd) ligt op de rand van het glaciale bekken. Het dwarsprofiel, positioneel aangeduid met een zwarte pijl in de AHN, geeft weer dat het betreffende perceel op de flank van het bekken ligt.

¹ H.J.A. Berendsen, 1997

² Stiboka 1982

Met name agrarische systemen uit het verleden hebben ervoor gezorgd dat het areaal bos toentertijd alsmat kleiner werd. Bos werd ten gunste van heidevelden gekapt om heideplaggen te verkrijgen voor het potstalsysteem. Bij de invoering van kunstmest rond 1870 werden zogenaamde woeste gronden geschikt gemaakt voor landbouwkundig gebruik. De hooggelegen (droge) heidegronden werden beplant met naaldbout om verstuiving tegen te gaan.

De verkaveling in het gebied is grotendeels blokvormig. Er zijn nog vele houtwallen, beekbegeleidende beplanting en bosjes bewaard gebleven. Deze houtwallen, beekbegeleidende beplanting, bosjes, maar ook erfbeplantingen en lanen, zijn zeer waardevol voor vele soorten fauna.

Figuur 3: aan de hand van drie kaarten is de topografische ontwikkeling van het betreffende perceel (blauw) weergegeven (topotijdreis.nl)

De Blokvormige verkaveling in de kern van het Tongerense Veen was medio 1856 ook al aanwezig. Dit is waarschijnlijk voor de ontwatering van het Veen. De Paalbeek ligt in die tijd ook al op dezelfde plek en is in de loop van de tijd niet van plek veranderd. Deze loopt nog steeds als opgeleide beek op de grens van hoger naar lager gebied.

De wegen die in 1856 nog in de lengte van de pseudo-esker lopen, zijn rond 1900 meer aangepast richting de blokvormige verkaveling.

Na 1900 is meer bos ontstaan en zijn de heidegronden meer tot landbouwgrond omgevormd.

3.1 Bodem

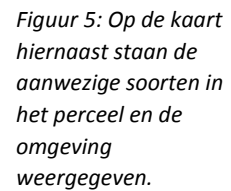
De bodemcode van het vlak waar het in te richten perceel onder valt is gcHn30. Het betreft leemarm, matig fijn zand op grindhoudend grof zand.

Het grondwatersysteem binnen de gemeente Epe en dus ook het projectgebied bevindt zich tussen het Veluwemassief en de IJssel. Neerslag zijgt in op het hoge en droge deel van de Veluwe en treedt in de vorm van kwel weer uit in de lager gelegen gebieden. De diepere kwel is afkomstig van het Veluwemassief en is gedurende lange tijd onderweg. De kwaliteit van dit water is dan ook bijzonder goed. De meer lokale kwel is afkomstig uit de dekzandruggen (pseudo-eskers). Het water in het gebied is veelal ijzerrijk.

Binnen het Tongerense Veen varieert de GWT tussen II (GHG <40 cm en GLG 50-80 cm) en VIII (GHG > 80 cm en GLG > 160).

³ Groenstructuurplan Epe deel IV, 2010

Tijdens het veldbezoek zijn aan de randen van het perceel soorten aangetroffen als Fluitenkruid en Reukgras. Daarnaast blijkt uit de NDFF dat ook Klein geaderd witje en Stijf havikskruid voorkomen. Er heeft tot op heden geen uitgebreide inventarisatie van aanwezige planten plaatsgevonden in het perceel.

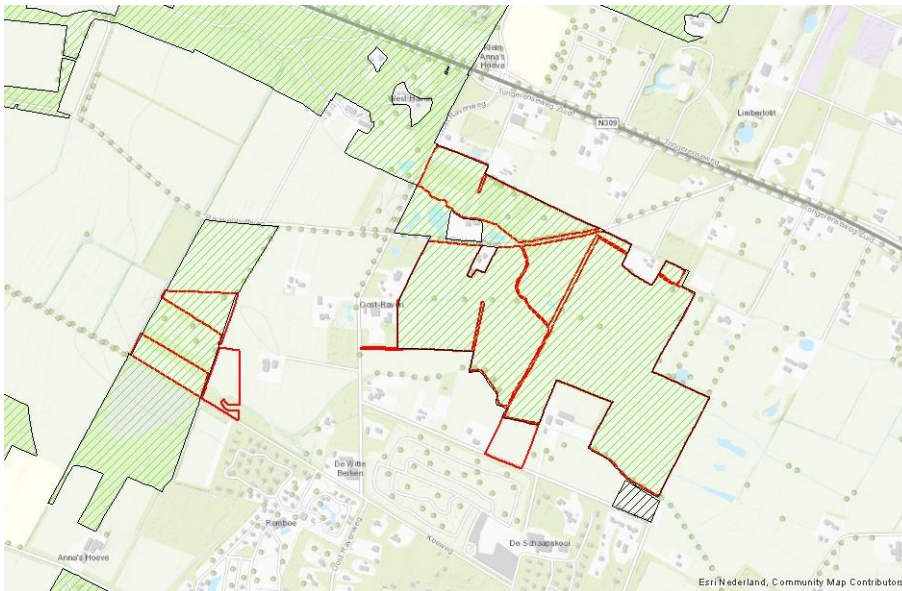
4. Beleid

4.1 Natura 2000

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In Natura 2000-gebieden worden bepaalde diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden.⁴

Nederland heeft ruim 160 Natura 2000-gebieden. Al deze gebieden liggen binnen het Natuurnetwerk Nederland. Dit is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. De Natura 2000-gebieden zijn aangewezen onder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Alle Vogel- of Habitatrichtlijn gebieden zijn geselecteerd op basis van het voorkomen van soorten en habitattypen die vanuit Europees oogpunt bescherming nodig hebben.

Tongerense Veen maakt is voor het overgrote deel onderdeel van Natura 2000-gebied Veluwe (oppervlakte ca. 88.370 ha⁵). Het perceel waar dit inrichtingsplan betrekking op heeft, maakt echter geen onderdeel uit van Natura 2000-gebied Veluwe.

Figuur 6: Op de bovenstaande kaart staat met de groene arcering Natura 2000-gebied Veluwe aangegeven. Het betreffende perceel, zwart gearceerd, valt daar net buiten.

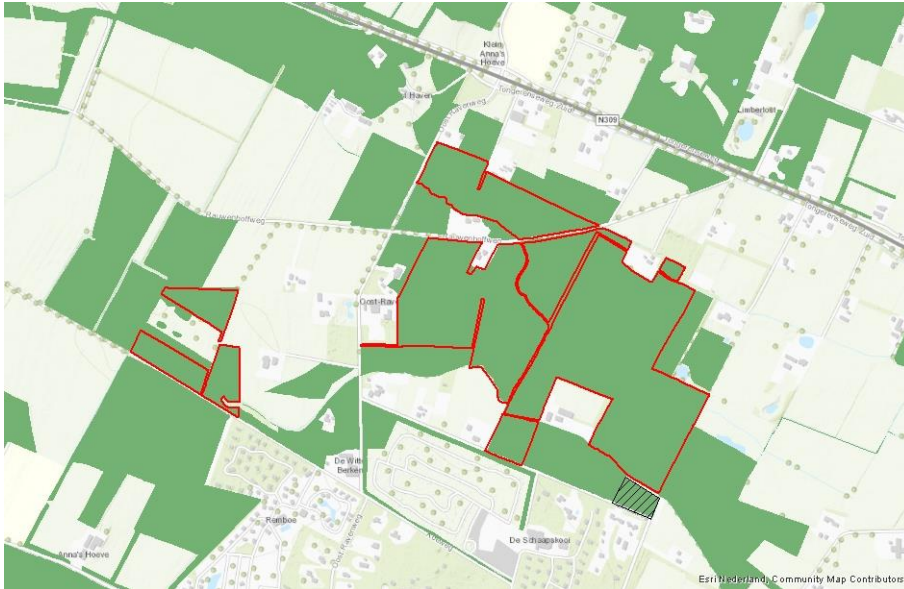
⁴ Bij12.nl

⁵ Beheerplan Natura 2000 Veluwe (057)

4.2 GNN

Het GNN (Gelders Natuur netwerk) is een netwerk van bestaande en nieuwe natuurgebieden binnen de provincie Gelderland en maakt deel uit van het NNN (Natuurnetwerk Nederland). Op land zijn de provincies verantwoordelijk voor het NNN en voor de grote wateren is het Rijk verantwoordelijk.

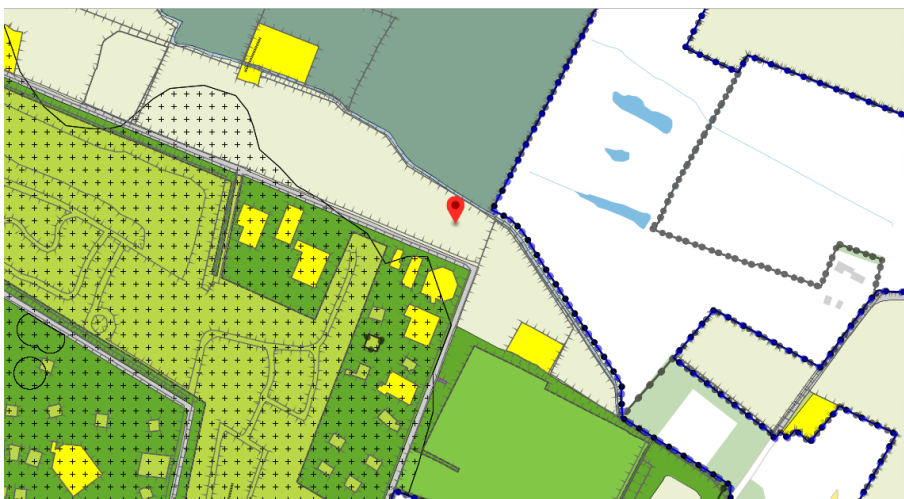
Wat de ambities voor het GNN zijn, staat beschreven in het Natuurbeheerplan. Het natuurbeheerplan wordt ieder jaar opgesteld met terreinbeheerders en andere belanghebbenden. Het in te richten perceel is aangeduid als N00.01 oftewel functieverandering en inrichting.

Figuur 7: Het in te richten perceel ligt aan de rand van het GNN (groen op de kaart).

4.3 Bestemmingsplan

Het vigerende bestemmingsplan op het betreffende perceel is agrarisch. Er zijn geen dubbelbestemmingen aanwezig. Ongeveer ter hoogte van de Ericaweg ligt wel een grens van de dubbelbestemming archeologie. Op het in te richten perceel is dat niet van toepassing.

Figuur 8: De locatieaanduiding (rode punaise) staat op het in te richten perceel. De bestemming is agrarisch.

5. Inrichtingsopgave

5.1 Veldsituatie

Het perceel, gelegen aan de Ericaweg te Epe, betreft een extensief beheerd grasland waar tot vorig jaar agrarisch gebruik van is gemaakt. Na verwerving heeft HGL een tijdelijke afrastering rond het perceel geplaatst om extensief beheer (hooien en naweiden) mogelijk te maken. Ook is door de afrastering de toegankelijkheid tot het perceel beperkt, het ligt aan de zuidzijde namelijk tegen de openbare weg en vanuit daar werd er oneigenlijk op het perceel gereden en geparkeerd. Aan de oostzijde is met de verwerving een verbeterde toegang richting het natste deel van het Tongerense Veen verkregen. De Paalbeek, aan de noordzijde van het perceel, is een zogeheten A-watergang in beheer en onderhoud bij Waterschap Vallei & Veluwe. Dit betekent dat eens per jaar onderhoud met een kraan zal worden uitgevoerd aan de Paalbeek. Een schouwpad voor het uitvoeren van dit onderhoud is dus noodzakelijk.

Figuur 9: Op de foto links is het grasland net gemaaid, en ligt de beek aan de linkerkant. Op de rechter foto is het kavelpad vanaf de Ericaweg richting de natste delen van het Tongerense Veen te zien.

5.2 Gewenst beheertype

Het na te streven beheertype op het in te richten perceel is N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland. De Index Natuur & Landschap geeft als afbakening dat het gaat om graslanden waarbij de grasachtigen dominant zijn, maar kruiden en mossen een oppervlakteaandeel van tenminste 20 % hebben.

Kruiden- en faunarijk grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom zorgen voor diverse vegetatietypen.

Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunarijk grasland, maar dergelijke graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het type is o.a. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren. De graslanden worden doorgaans niet bemest. Om verzuring tegen te gaan kan, bij uitzondering, ruige stalmest of bekalking toegepast worden⁶.

⁶ Index natuur en landschap, bij12.nl

6. Plan van aanpak

6.1 Stappenplan

Om het perceel door te ontwikkelen richting N12.02 Kruiden- en faunairijk grasland zullen geen ingrijpende inrichtingsmaatregelen nodig zijn. Door te blijven maaien en/of hooien en naweiden zullen voedingsstoffen afgevoerd blijven worden.

Indien blijkt dat het perceel dichter begint te groeien met mos en dus verzuurt, kan uitrijden van ruige stalmest zorgen voor de beperking hiervan. Ruige stalmest zorgt namelijk voor een beperkte mineralengift, die de verzuring tegen zal gaan. Om deze ontwikkeling te kunnen volgen zal in 2020 een bemonstering van de bodem op het gebied van fosfaatrijkdom en zuurgraad worden genomen. Na ca. 5 jaar kan een nieuw monster worden genomen in de ontwikkeling op dit gebied te kunnen volgen.

In overleg met het waterschap zal bepaald moeten worden of het schouwpad als onderdeel van het weiland kan worden gezien of dat het apart van de weide uitgerasterd moet worden. Een en ander is wel van invloed op de beheerbaarheid, het meest wenselijk is om het schouwpad een onderdeel van het weiland te laten zijn. De beekbegeleidende beplanting langs de Paalbeek blijft intact evenals de heg die het in te richten perceel en het perceel ten westen daarvan scheidt. Eventueel worden weilandhekken geplaatst ter vervanging van de aangebracht hekkelagen.

6.2 Tijdsplan

Medio februari 2020 zal met het waterschap worden afgestemd hoe kan worden omgegaan met het schouwpad en of hier een ontheffing dan wel vergunning voor noodzakelijk is. Aanpassingen aan en van de afrastering kan afhankelijk van een eventuele watervergunning nog voor de zomer van 2020 worden gerealiseerd.

7. Kosten

7.1 Functieverandering (waardedaling)

In de zomer van 2019 is het om te vormen perceel getaxeerd en is de agrarische waarde vastgesteld op € 26.350,-. De marktwaarde na functieverandering en inrichting is € 7.905,-. De waardedaling is daarmee vastgesteld op € 18.445,- welke als subsidie functieverandering wordt aangevraagd.

7.2 Inrichting

Voor de subsidie inrichting na functieverandering komen de volgende werkzaamheden in aanmerking

1. Onderzoeken en inventarisaties
2. Aanbrengen afrasteringen
3. Aanbrengen hekwerken en hekkelagen
4. Voorbereidingskosten

Per ha wordt hiervoor de provincie € 15.000,- beschikbaar gesteld. Het oppervlak van het in te richten perceel betreft 0.52.70 ha. De totale subsidie voor inrichting betreft € 7.905,-

7.3 Financieel overzicht

De totale subsidieaanvraag voor functieverandering en inrichting staat in de onderstaande tabel weergegeven. Op basis van deze gegevens zal de aanvraag worden ingediend.

Post	Aantal	Eenheid	Kosten/eenheid	Totaal
Waardedaling	0.52.70	ha	35.000	18.445
Inrichting	0.52.70	ha	15.000	7.905
Totaal				26.350